

Maar in Oranjewoud wil de natuur weer in de stad brengen

LAAT MAAR GROEIEN WAT GROEIT

Dick Ringlever

De nieuwe paradijs noemt Louis le Roy de met een dik kleed bedekte 1500 meter tuingrond rond zijn zelfde woning aan de rustige landweg in het Friese Oranjewoud. Een stukje puur natuur, waarop de mensen geen verwoestende werking hebben kunnen hebben. Het grond krijgt hêt grote gevaar voor de natuur, homo geen kans. Wat groeit, laat hij groeien, zonder mest, zonder te snoeien, hooguit begeleidt hier en daar wat. 't Is de enige manier om de aarde leefbaar te maken, om de natuur weer een kans te geven als die er althans nog is'.

De Friese tekenleraar, professoren en studenten die wethouders en gemeenteraadsleden uit alle delen van het land op bezoek krijgt om hem te laten oriënteren over de natuur van Le Roy en het belang van zijn theorie te aanpakken in zijn tuin en op een vorig jaar aangekochte lap grond waar hij de weg terug naar de natuur weer vrijmaakt.

Hem geen moeite toe te geven, dat hij zijn theorieën op de status van de eerste vakman, van de natuur zo graag; we doen dan de mens indekken, hem conditioneel te maken, zijn analytische kennis, om we al, dat we zelfs aan banden leggen, zou je je kennis en het eigen kunnen maken van de universiteit om en niet veel verder kijken, dan de studie- en de tijdens zo'n zorgvuldige specialistische opzet opgediend? Je wilt van een specialisme in één van verkeerde mono-

cultuur hanteren, meer als hij, rijdend op een motor, praat over de natuur, waarop de mens met zijn kritiek oefent op instellingen als de Heidemaaatschappij, de natuur en de gemeentelijke diensten. 'De natuur van vandaag is er zich bewust, dat hij de natuur staat, dat hij in één grote cyclus, de bladluis een even belangrijke functie heeft als de bladluis niet eens, want het verdwijnen van de bladluis en diergroepen een gevaarlijke situatie voor de natuur ontstaat. Krusinga van zijn duik in het Noord-zeer, maar wat zegt dat? De toestand van al de natuur, dat onder hem leeft: de natuur staat. Wanneer een systeem wordt gevestigd, loopt ook de mens gevaar, want van dat le-ven moet hij juist leven'.

Connitus
...hij duidelijk wil ma-
...met z'n allen hard
...aanslag op ons-
...plegen, dat we de an-

Bladluis heeft even belangrijke functie als mens

Wat we daar uithalen, is volkomen vreemd aan de natuur. We gonzen er met grasmaaiers overheen, we strooien kunstmest, kortom: we maken consequent precies dezelfde fouten, die we in de landbouw maken'.

't Wordt geen bende

Zijn theorie: laat groeien, wat groeit, blijf er met je handen af, hooguit mag de mens de eerste jaren wat begeleiden. Het is allemaal erg eenvoudig, want heus, de natuur laat geen bende ontstaan. De natuur heeft juist een ordenend principe.

In onze angst voor een verwachte chaos gaan we voordat het nodig is zelf ordenen en — om maar een voorbeeld te noemen — onkruid opruimen. Alsof onkruid geen natuur is. Het beantwoordt alleen niet aan on-

ze economische wetten: het levert geen rendement op. Maar de natuur heeft nu eenmaal andere wetten'.

Zijn gelijk heeft hij bewezen in zijn eigen tuin. Acht jaar geleden bestond die slechts uit weidegrond, nu groeien er 600 plantensoorten, waaronder diverse, die in Nederland nauwelijks meer te vinden zijn. Door gewoon niets te doen, heb ik uwer optimale levenskansen geschapen. Ook voor de insecten en andere dieren. Kijk maar naar deze accacia. Hij zit vol slakken. Ongedierte? Welnee, die slakken hebben een belangrijke functie, ze maken de stammen en takken schoon, waardoor zo'n boom weer beter kan ademen. Waar vind je nog zulke glanzende gezonde bomen? De meeste zijn groen aangeslagen, door de algen, en daardoor ongezond'.

En wat de insecten betreft: in Le Roy's theorieën hebben ook die een waardevolle functie. Hij zal ze dan ook nooit met spuitbussen te lijf gaan. Bladluis op een rozenstruik? Laat maar rustig zitten; die gaat vanzelf weer weg, dat regelt de natuur wel. Je kan het beschouwen als een aanval van de natuur op iets wat ze daar niet wenst en wat daar eigenlijk niet hoort. Uiteindelijk wint wat het sterkst is. Meestal de rozenstruik. Maar anders wordt het wanneer je in je tuin duizend van die strui-

ken zet. Dat is een vorm van monocultuur en omdat de natuur daar niet van houdt, zal de aanval op zo'n rozenazon veel heviger zijn; dat wordt gewoon een explosie'.

Minder brandnetels

Op zijn enkele hectaren, vorig jaar gekochte grond, bewijst hij dat aanschouwelijk. 'Vorig jaar had ik hier enorme bossen brandnetels en kijk nou eens: er staan er nu heel wat minder. De natuur heeft het teveel gewoon zelf weggewerkt. Met het gras gaat het net eender. Elk jaar verdwijnt er meer van en komen er andere planten voor in de plaats. Als je het maar niet maait en de planten niet uitroeit. Ik ben ervan overtuigd, dat wanneer je twintig jaar lang niets doet er weer een bos staat. Net als vroeger, toen 95 procent van ons land bedekt was met bos (nu nog maar 7,2 procent)'.

We hebben het allemaal in eigen hand; alleen, als we de natuur maar de vrije hand geven. Dat betekent niet, dat je niet eens een boom mag rooien. Maar dan moet je hem wel laten liggen. In zo'n boomstam zit namelijk een berg energie, die door het natuurlijke rottingsproces terugkeert in de bodem. Het is een veel gemaakte fout van veel boseigenaren bomen te verwijderen. Als je bijvoorbeeld een beuk weghaalt, waarover nu al wordt gesproken als over de 'silent Betuwe'. Er is door al die bespuitingen al bijna geen insect meer te vinden. De Betuwe is dood. Zo is het ook met vele andere plantensoorten. Sinds 1900 zijn er door ons ingrijpen al zeker vijftig verdwenen'.

Die ontwikkeling te stuiten, is het doel van Le Roy, al weet hij, dat zijn acties maar traag weerklinken zullen vinden, geremd als zij worden door de wetten van de economie. Met name poogt hij zijn ideeën toegepast te krijgen in de grote steden, waar groen steeds zeldzamer wordt. 'En wanneer het er wél is, komen we niet verder dan een grasveldje en wat keurig op een rijtje gezette struiken. Het lijkt wel of ze bij de plantsoendienst al op papier het aantal grassprietten vaststellen. Op die manier krijgt de monocultuur van het beton een antwoord in een monocultuur van gras. Daardoor ontstaat een enorm saai levensbeeld. Ook in de stad moeten we de natuur gewoon haar eigen werk laten doen'.

Elke grond vruchtbaar

Dat alles wil hij volgens de natuurlijke manier bereiken. Zonder bespuitingen, zonder stikstofbestedingen. 'Die hebben enorm veel kwaad gedaan. Daar moeten we vanaf. We moeten meer op de natuur zelf vertrouwen en ons voor ogen houden, dat elk stuk grond culmineert naar vruchtbare grond,

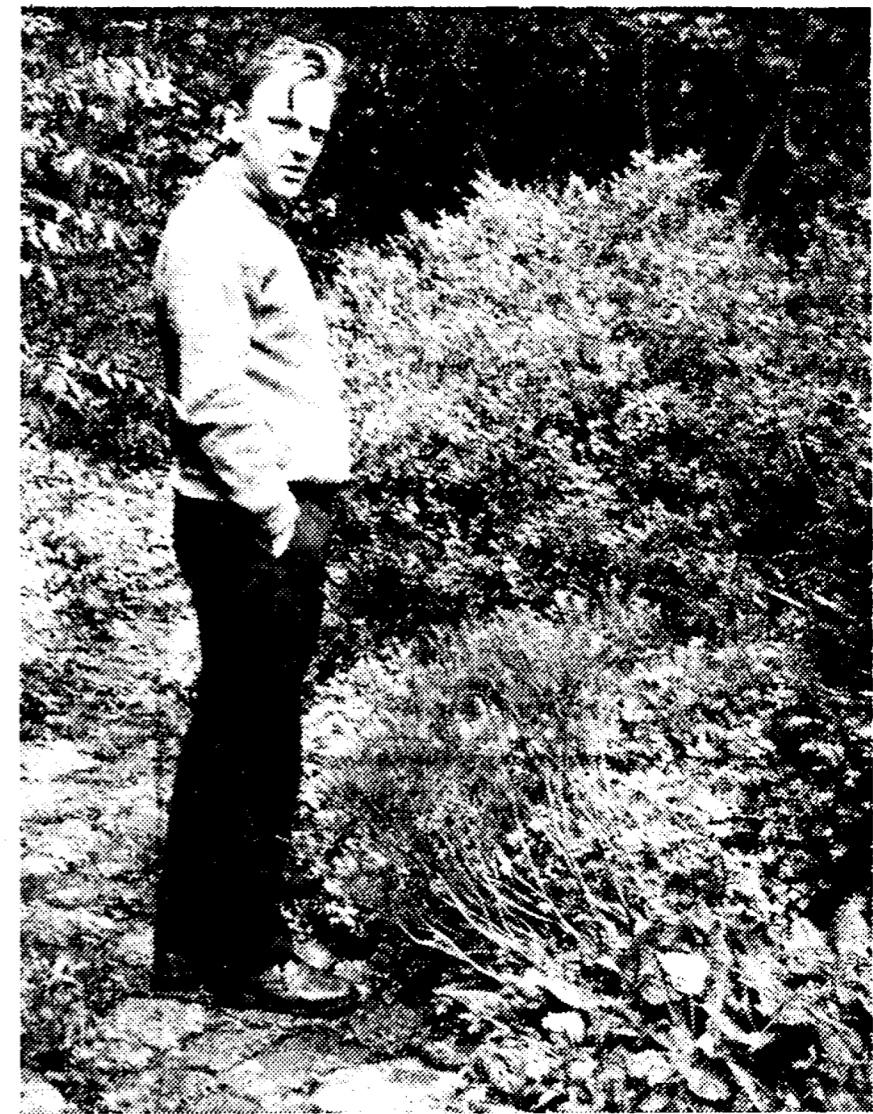
als we maar niet ingrijpen. Dat geldt zelfs voor een onvruchtbaar gebied bij uitstek als de Sahara. Ik ben ervan overtuigd, dat die zonder veel moeite weer begroeid kan worden. Je moet alleen aan de zuidelijke rand een tien tot vijftig kilometer brede strook natuur zijn gang laten gaan. Een strook, waar niets aan wordt gedaan. Laat de natuur zelf dat maar doen. Juist door menselijk ingrijpen, zitten we nu met onrendabele woestijnen opgescheept. Daardoor hebben we in maar honderd jaar het woestijngebied laten uitgroeien tot een oppervlakte, die nu 27 procent van onze aardbol uitmaakt. Een eeuw terug was dat nog maar 9 procent. De mens zelf is er de schuld van'.

Dode Betuwe

Le Roy komt er vlot voor uit, dat zijn ideeën in de door de wetten van de economie geregeerde samenleving, tot nu toe maar weinig zijn aangeslagen. 'Ik zou ook niet anders hebben verwacht. Ga maar na, welke gevolgen dat zou hebben. De hele kunstmestindustrie zou op z'n kont liggen. Om dan nog maar niet eens te spreken over de landbouwwerktuigen-industrie. Maar aan de andere kant mag je je wél afvragen welke gevolgen het zal hebben als we het roer nu niet radicaal omgooien. Kijk naar de Betuwe, waarover nu al wordt gesproken als over de 'silent Betuwe'. Er is door al die bespuitingen al bijna geen insect meer te vinden. De Betuwe is dood. Zo is het ook met vele andere plantensoorten. Sinds 1900 zijn er door ons ingrijpen al zeker vijftig verdwenen'.

Die ontwikkeling te stuiten, is het doel van Le Roy, al weet hij, dat zijn acties maar traag weerklinken zullen vinden, geremd als zij worden door de wetten van de economie. Met name poogt hij zijn ideeën toegepast te krijgen in de grote steden, waar groen steeds zeldzamer wordt. 'En wanneer het er wél is, komen we niet verder dan een grasveldje en wat keurig op een rijtje gezette struiken. Het lijkt wel of ze bij de plantsoendienst al op papier het aantal grassprietten vaststellen. Op die manier krijgt de monocultuur van het beton een antwoord in een monocultuur van gras. Daardoor ontstaat een enorm saai levensbeeld. Ook in de stad moeten we de natuur gewoon haar eigen werk laten doen'.

In dit verband wijst hij op het park aan de een kilometer lange Heerenveense Kennedylaan, dat met toestemming van het gemeentebestuur geheel volgens het ontwerp van Le Roy werd aangelegd. Het oudste deel ervan is vijf jaar oud en fungeert nu al als een groene long midden in een nieuwbouwoonwijk. Als een door de natuur zelf geschapen tuin met hoog groen,

Louis le Roy

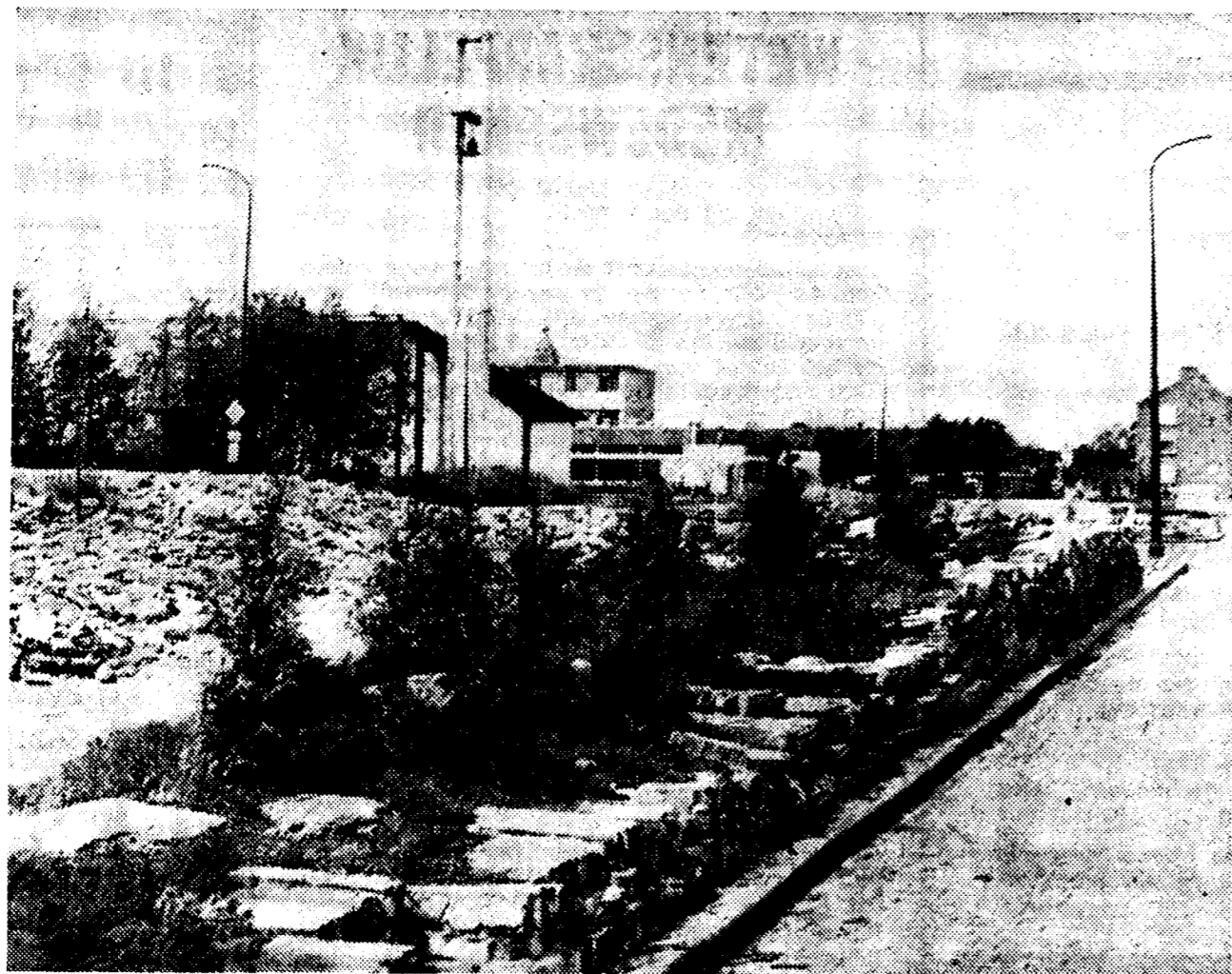
bloemen (ook van onkruid) en een ruigheid, die men nergens in stadsplantsoenen zo vindt. 'In het begin hebben we de natuur een beetje moeten helpen, maar nu zijn we, althans in het eerste deel, zover, dat we er nauwelijks meer iets aan hoeven te doen. De natuur ordent nu zelf. Het jongste deel van het achttien meter brede park laat nog minder groen zien. 'Maar', zegt Le Roy, 'als je hier over een paar jaar terugkomt, ken je het niet meer terug'.

In dit deel heeft Le Roy opvallend veel gewerkt met puin. Oude brokken steen markeren de paden en hier en daar verrijzen zelfs hele puinhoopen. 'Laat dat allemaal maar rustig liggen. We hebben er hier en daar wat planten op gezet en die zorgen wel, dat de puinhoop binnen een paar jaar helemaal overwoekerd is. Dan worden het kleine groene heuvels'. Volgens Le Roy is deze manier van werken op den duur veel voordeliger dan de tumaanleg volgens het geijkte stramen. Het eerste jaar ben je wat duurder uit, maar daarna zijn de kosten vrijwel nihil. Een tuinman is nauwelijks nodig, want dode bladeren en takken mogen niet worden opgeruimd. En geharkt hoeft er al evenmin te worden'. In diverse andere plaatsen heeft Le Roy dergelijke experi-

menten in uitvoering. Meestal in dorpen. Maar het ziet er naar uit, dat ik straks ook een kans krijg in de grote stad. Gesprekken daarover zijn al aan de gang'.

Nieuwbouw

Vooral in de nieuwbouwwijken ziet Le Roy mogelijkheden voor zijn systeem. In die veelal saai wijken kan de natuur dienen als een levend bouwelement, als een antipode tegen de statische stenen bouwvormen. Om die natuur zo royaal mogelijk in de stad te brengen, is hij ook voorstander van radiaalgevoels geboude steden. 'Dat schept meer kansen om het groen tot diep in de stad te laten binnendringen. Zoals we nu onze steden bouwen, gaat het fout. Het zijn geïsoleerde en gesloten betonnen eenheden. Zeg maar staatsgevangenis. Daar moeten we van af. Een stad kan je niet loszien van haar omgeving. Ook in de stad hoort de natuur. Als je die natuur niet toelaat, krijg je een constructie, die eenzijdig is en voos. De stedeling is wel eens geneigd dat uit het oog te verliezen. Hij denkt dat hij 't met zijn stedelijke cultuur wel kan redden. Maar dat is dom en zelfs catastrofaal, want het voortbestaan an de natuur is ook in de grote stad gewoon een levensvoorwaarde voor de mens'.

Heerenveens proefplantsoen, waar kwistig werd gewerkt met puin. 'Over een paar jaar hebben we hier prachtige groene heuvels, met planten, die vrijwel nergens meer worden gevonden'.